

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/67/2015
Identifikačné číslo spisu:	5015200376
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5015200376.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci navrhovateľky: H. R., bytom U. X.. XXX, proti odporkyni: Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ulica 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku vdovského dôchodku, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. júna 2015, č. k. 24Sd/85/2015-22, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/85/2015-22 z 8. júna 2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP rozhodnutie odporkyne zo 15. decembra 2014, číslo XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľky o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku z 30. októbra 2014 podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/2007 Z. z.") a podľa § 75 a § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení").

Odporkyňa dôvodila tým, že rozhodnutím č. XXX XXX XXXX z 3. marca 2009 bol zomretému manželovi K. R. priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom v sume 50,70 eur mesačne podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z.. Suma príplatku k dôchodku politickým väzňom bola určená za 759 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX z 22. júna 2012 bol navrhovateľke priznaný vdovský dôchodok po zomretom manželovi od 29. mája 2012, ktorého suma bola určená zo sumy jeho dôchodku zvýšenej už o príplatok. V dôsledku súbehu nároku na výplatu starobného dôchodku, ktorého suma bola vyššia, a nároku na výplatu vdovského dôchodku, ktorého suma bola nižšia, je navrhovateľke vdovský dôchodok od jeho priznania vyplácaný v súlade s § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. Príplatok bol ako štátna dávka podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z. priznaný manželovi navrhovateľky a po jeho priznaní sa stal

neodlúčiteľnou súčasťou jeho starobného dôchodku. Príplatok ani jeho časť ako štátna sociálna dávka samostatne neprechádza na vdovu po politickom väzňovi. Zákonnosť postupu pri priznaní vdovského dôchodku po poberateľovi starobného dôchodku zvýšeného o príplatok potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011, ktorý bol zovšeobecnený a uverejnený pod č. 61 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 4/2012.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že preskúmané rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Medzi účastníkmi konania je sporné, či príplatok k dôchodku politickým väzňom, priznaný k starobnému dôchodku zomrelého manžela navrhovateľky, patrí k vdovskému dôchodku výške jeho 60%, alebo či má byť zahrnutý do výšky starobného dôchodku manžela navrhovateľky na účely výpočtu vdovského dôchodku, a teda či môže byť krátený na polovicu pre súbeh vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky.

Na právne posúdenie veci krajský súd aplikoval ust. § 1 a § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. a § 285 ods. 1 písm. n/ zákona o sociálnom poistení. Konštatoval, že vymedzenie príplatku k dôchodkom politických väzňov ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu. Pokiaľ zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, toto zlúčenie je potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. Vzhľadom na uvedené odporkyňa mala vdovský dôchodok navrhovateľky vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., teda vo výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 vety prvej v spojení s § 250l ods. 2 OSP. Úspešnej navrhovateľke, ktorá si trovy konania neuplatnila podľa § 151 ods. 1 OSP ich náhradu nepriznal.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa odvolaním žiadajúc rozsudok krajského súdu zmeniť a napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť. S právnym názorom krajského súdu, týkajúcim sa postupu výpočtu výšky príplatku k vdovskému dôchodku odporkyňa nesúhlasí. Poukázala na doslovné znenie ust. § 3 ods. 2 a 4 zákona č. 274/2007 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2008, podľa ktorého sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom. V pôvodnom návrhu zákona sa navrhlo ustanovenie, podľa ktorého sa príplatok nemal zlúčiť s dôchodkom. V dôvodovej správe pritom bolo uvedené, že dôvodom uvedeného návrhu je, aby príplatok nepodliehal pravidelnému zvyšovaniu podľa § 82 zákona o sociálnom poistení. Uvedený návrh však nebol schválený.

V rozsudku krajského súdu sa uvádza, že „zlúčenie s dôchodkom“ je potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatky k dôchodku, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku. Podľa názoru odporkyne pojmy „príplatok sa zlučuje s dôchodkom“ a „príplatok tvorí s dôchodkom jeden celok“ sú významovo totožné. V tejto súvislosti poukázala na znenie § 4 ods. 3 zákona č. 285/2009 Z. z. o poskytovaní príspevku účastníkom národného boja za oslobodenie vdovám a vdovcom po týchto osobách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V uvedenom ustanovení je použitý rovnaký pojem, tzn. že príspevok sa zlučuje s dôchodkom, ku ktorému patrí. V uvedenom ustanovení sa ďalej uvádza, že na sumu príspevku sa neprihliada pri určení sumy vdovského dôchodku. Z uvedeného vyplýva, že ak zákonodarca použije pojem „zlučuje sa s dôchodkom“ znamená to, že príspevok (príplatok) tvorí s dôchodkom, ku ktorému bol priznaný, naďalej jeden celok. Ak by tak nebolo, nebolo by potrebné v § 4 ods. 3 zákona č. 285/2009 Z. z. výslovne uviesť, že na príspevok sa na účely určenia sumy vdovského dôchodku (a valorizácie) neprihliada. Hoci ustanovenie § 3 ods. 4 zákona č. 274/2007 Z. z. výslovne neustanovuje, že príplatok s dôchodkom tvorí jeden celok,

odporkyňa má za to, že ak zákonné ustanovenie uvádza, že príplatok sa zlučuje s dôchodkom, právny význam zlúčenia dôchodku s príplatkom je rovnaký, ako keď zákonné ustanovenie uvádza, že príplatok a dôchodok tvoria jeden celok. Vzhľadom na uvedené, vdovský dôchodok navrhovateľky bol priznaný zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela, ktorý bol už zvýšený o príplatok podľa § 3 ods. 2 zák. č. 274/2007 Z. z.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 a § 250s O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania (§ 250l ods. 2 a § 250ja ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť z iných právnych dôvodov.

Zákon o príplatku k dôchodku politickým väzňom upravuje poskytovanie príplatku k dôchodku ako štátnej sociálnej dávky (ďalej len „príplatok“) na zmiernenie krívd spôsobených komunistickým režimom v období od 25. februára 1948 do 31. decembra 1989 politickým väzňom a osobám pozostalým po popravenom alebo zomretom politickom väzňovi počas výkonu trestu, počas zaradenia do vojenských táborov nútených prác, protiprávneho násilného odvlčenia do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch alebo počas zaradenia do tábora nútených prác a ich rodinným príslušníkom za znevýhodnenie na trhu práce a nižší dôchodok.

Podľa § 3 ods. 5 zákona o príplatku k dôchodku politickým väzňom, príplatok sa zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom.

Podľa § 75 ods. 1 zákona o sociálnom poistení suma vdovského dôchodku je 60% starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti. Ak sú splnené podmienky nároku na dva dôchodky, vdovský dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne z 15. decembra 2014, ktorým bola zamietnutá žiadosť o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku z 30. októbra 2014 s poukazom na § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom a §§ 75 a 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vzhľadom na súbeh nároku na výplatu starobného dôchodku a vdovského dôchodku.

Z vykonaného dokazovania krajským súdom a z dávkového spisu odporkyne je preukázateľne zistené, navrhovateľke bol vdovský dôchodok priznaný od 29. mája 2012. Suma vdovského dôchodku bola určená zo sumy dôchodku zomrelého manžela zvýšeného už o príplatok.

Žiadosťou zo dňa 30. októbra 2014 navrhovateľka požiadala o o zvýšenie príplatku k vdovskému dôchodku.

V posudzovanej právnej veci bol medzi účastníkmi konania sporný spôsob výpočtu vdovského dôchodku po zomrelom manželovi, priznaný od 29. mája 2012, ktorého suma, ako to tvrdí odporkyňa, bola určená zo sumy dôchodku zomrelého manžela zvýšeného už o príplatok. Zomrelý manžel bol poberateľom starobného dôchodku zvýšeného o príplatok k dôchodku politického väzňa v sume 50,70 eur. Príplatok bol určený za 759 dní obdobia jeho zaradenia do vojenských táborov nútených prác.

Ďalej bol sporný samotný výpočet výšky vdovského dôchodku postupom odporkyne podľa právneho

názoru vysloveného NS SR v rozsudku sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011, ktorý bol zovšeobecnený a uverejnený pod číslom 61 v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 4/2012. Navrhovateľka trvala na oprave výpočtu príplatku k vdovskému dôchodku tak, ako to uvádza najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 9So/5/2013 z 26. februára 2014 a rozdiel žiadala doplatiť.

Odporkyňa v predmetnom konaní argumentuje tým, že manžel navrhovateľky poberal ku dňu smrti, k 29. máju 2012 starobný dôchodok v sume 501,90 eur mesačne. Vdovský dôchodok je preto 60% zo starobného dôchodku 301,20 eur mesačne. Pretože suma starobného dôchodku je 359,80 eur mesačne, to znamená je vyššia ako 301,20 eur mesačne, čo je suma vdovského dôchodku, navrhovateľke sa od 29. mája 2012 vypláca vdovský dôchodok v sume jeho jednej polovice, t.j. v sume 150,60 eur mesačne. v roku 2013 rozhodla o priznaní vdovského dôchodku od 2. novembra 2013 v sume 148,90 eur mesačne. Tvrdí, že vdovský dôchodok navrhovateľky bol určený zo sumy starobného dôchodku zomretého manžela a že tento dôchodok bol už zvýšený o príplatok politického väzňa postupom, ktorý je uvedený v rozsudku NS SR sp. zn. 7So/17/2010 z 26. januára 2011.

Krajský súd považoval postup odporkyne pri výpočte sumy vdovského dôchodku navrhovateľky za nesúladný so zákonom keď konštatoval, že odporkyňa mala vdovský dôchodok vypočítavať zo starobného dôchodku zomretého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomretého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., a z tejto sumy vypočítavať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona o sociálnom poistení; porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení pripočítavať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z, teda o výške 60% sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomretého manžela ku dňu priznania tohto príplatku. Krajský súd sa pri rozhodovaní tak riadil právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý bol vyslovený v rozsudku sp. zn. 9So/5/2013 z 26. februára 2014.

Odvolací súd po oboznámení sa s predmetom odvolacieho konania a po oboznámení sa aj s obsahom dávkového spisu odporkyne dospel k záveru, že neprávoplatné rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 15. decembra 2014, ktoré krajský súd zrušil pre nesprávne právne posúdenie veci (§250j ods. 2 písm. a/ OSP) je potrebné potvrdiť ale z iných právnych dôvodov.

Dňa 14. januára 2015 sa u odporkyne začalo konanie na „opakovaný návrh navrhovateľky na preskúmanie výpočtu dôchodku“. Z návrhu vyplýva, že žiadateľka sa domáha preskúmania výpočtu vdovského dôchodku priznaného rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X. z 22.júna 2012. Manžel žiadateľky poberal ku dňu smrti starobný dôchodok zvýšený o príplatok k dôchodku politického väzňa v sume 50,70 eur mesačne. Úlohou odporkyne tak bolo o takto podanej žiadosti rozhodnúť v súlade so zákonom o sociálnom poistení tak, aby nielen z výrokovej časti rozhodnutia, ale aj z jeho odôvodnenia boli dostatočne zrejmé a preskúmateľné dôvody a samotný postup pri výpočte sumy vdovského dôchodku, na základe ktorých bolo o žiadosti o opravu príplatku k dôchodku rozhodnuté.

Chýbajúce náležitosti preskúmaného rozhodnutia odporkyňa podrobne uviedla vo vyjadrení z 26. marca 2015. Pokiaľ zvolila tento postup, tento nie je súladný so zákonom. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého procesu. Túto zásadu konania musí rešpektovať aj súd v rámci konania súdneho prieskumu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Vychádzajúc z uvedeného pokiaľ krajský súd napadnutým rozsudkom preskúmané rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, vo výroku tohto rozhodnutia rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1 OSP rozsudok krajského súdu potvrdil, avšak z dôvodu zrušenia napadnutého rozhodnutia odporkyne podľa § 250j ods. 2, písm. d/ O.s.p.

Úlohou odporkyne v ďalšom konaní bude vo veci opakovaného návrhu na preskúmanie výpočtu dôchodku rozhodnúť novým rozhodnutím, v ktorom je viazaná právnym názorom najvyššieho súdu (§ 250 ja ods. 5 OSP).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p., lebo v konaní úspešná navrhovateľka náhradu trov konania nežiadala.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.